

Jan Martens & Grip

The Common People

do 15, vr 16 sep 2016 / 20 uur / Theaterstudio

Voor 'The Common People' slaat choreograaf Jan Martens de handen in elkaar met filmregisseur Lukas Dhont voor een participatieproject, installatie en voorstelling ineen. Hij betreedt hiervoor zijn favoriete actieterrein: het dagelijkse leven van gewone mensen. Vierentwintig duo's ontmoeten elkaar op scène. U bent getuige van hun allereerste kennismaking. Hoe reageren ze op elkaar? Hoe gaan ze om met het toekijkende publiek? Allen zijn ze op zoek naar een één op één contact, ja misschien wel intimiteit. Smartphones en sociale netwerksites mogen ons dan al constant in verbinding brengen. Voor Jan Martens creëren ze ook een groeiend gevoel van isolement en eenzaamheid. Onze digitale identiteit wordt steeds prominenter, maar gaat ten koste van reële ervaringen. In 'The Common People' wil Jan Martens mensen écht samenbrengen, het theater opeisen als plek van fysieke ontmoetingen, en vragen stellen over privacy versus exhibitionisme.

met 48 inwoners van Antwerpen

concept Jan Martens en Lukas Dhont *artistieke medewerking* Yanna Soentjens, Joris van Oosterwijk, Steven Michel, Kimmy Ligtvoet, Laura Vanborm, Sebastiaan Eggermont, Louis Richard *licht* Jan Fedinger *technische leiding* Michel Spang *productie* Grip *coproductie* tanzhaus nrw (Düsseldorf), Spring Performing Arts Festival (Utrecht), Wiener Festwochen, CDC Le Gymnase (Roubaix), ICK Amsterdam *met de steun van* deSingel Internationale Kunstcampus, CAMPO, STUK kunstencentrum, vaba lava & r.a.a.a.m. & mousonturm, wpZimmer

'The Common People' duurt ongeveer drie uur. Tussen elk duet valt een korte pauze. Tijdens deze pauze kan u in en uit de zaal wandelen. Tijdens de duetten blijven de deuren van de zaal gesloten.

De bravoure voorbij

Over de kwetsbare dansportretten van Jan Martens

door Fransien van der Putt

Jan Martens (Beveren, 1984) beweegt als choreograaf tussen dans en theater. Hij begon pas aan het eind van zijn middelbareschooltijd met dansen, maar deed wel al een tijd aan toneel. Tijdens zijn opleiding aan de Dansacademie van Tilburg merkte hij al snel dat de vormelijkheid van de Nederlandse dans hem tegenstond. Dat verbeterde niet toen hij na zijn afstuderen als professioneel danser vooral in Nederland aan de slag ging.

“Mainstream Nederlandse dans gaat vaak over het etaleren van wat het lichaam kan. Ik kan daar niets mee als toeschouwer. Er is zo weinig inhoud”, vertelde Martens in een recent interview. De beslissing drong zich op: hij zou als choreograaf zijn eigen voorstellingen maken. Naast het werk van Jan Fabre en Anne Teresa De Keersmaeker raakte Martens ook geïnspireerd door Lotte van der Berg en Truus Bronkhorst. En meer algemeen had de Nederlandse mime een grote invloed, een traditie die Martens niet kende in België. “Van de mime leerde ik dat de kunstenaar en de mens mogen doorschemeren in het werk. Met beweging hoef je niet per se virtuositeit op te zoeken, het is net interessant om te werken met wat voorhanden is.” De mimetraditie leerde Martens ook het belang van tijd en verstilling en de zoektocht naar een eigen werkmethode. Dat laatste had choreograaf en mentor Marc Vanrunxt hem ook al aangeraden toen Martens na Tilburg in Lier ging studeren. “Vanrunxt leerde me abstracter te werken. Hij liet me inzien dat een minimalistische omgang met ruimte en tijd een enorme emotionele impact kan hebben.”

Intense traagheid

Minimalisme bepaalt in grote mate de poëtica van Jan Martens. Hij wil met een uitgepuurde aanpak van mise-en-scène en choreografie een maximale emotionele impact of dramatische lading opzoeken, die indruist tegen de (met name in Nederland lang invloedrijke) Noord-Amerikaanse traditie van de postmoderne dans. Het contact tussen de dansers, en tussen dansers en publiek, staat centraal in zijn werk. Martens gebruikt principes als herhaling en vertraging niet om een formele abstractie te bewerkstelligen, maar om bewegingen en gestes te laden met gevoel, kritische reflecties en oordelen. Dat sociale aspect, dat empathie en identificatie bij de toeschouwer wil afdwingen, koppelt hij aan sobere, eenvoudige bewegingsvoorstellen. Dat levert een heel ander soort transparantie op dan het virtuoze minimalisme van bijvoorbeeld Anne Teresa De Keersmaeker of Lucinda Childs. In die

zin is Martens' werk eerder verwant aan dat van Jan Fabre. Met die laatste heeft hij ook gemeen dat hij niet uit is op de ontwikkeling van een eigen bewegingstaal. Totdat Martens met Renée Copraij als dramaturge het succesvolle ‘The Dog Days Are Over’ (2014) maakte – het werd onder andere geselecteerd voor Het Theaterfestival – riep zijn werk daarom vaak weerstand op in de danswereld.

(...)

‘The Common People’ (2016), dat in mei dit jaar in Tanzhaus Düsseldorf in première ging en dit seizoen door Vlaanderen toert, tematiseert ook die combinatie van bravoure en kwetsbaarheid. Terwijl het succes van ‘The Dog Days Are Over’, waarin acht dansers anderhalf uur onophoudelijk springen, mede te verklaren valt uit klassieke danswaarden als doorgecomponeerde vorm, complexiteit en intense fysicaliteit, laat Martens dit alles los in zijn nieuwste productie. Hij zet tientallen ongeschoolde performers op het toneel en laat hen, na slechts enkele uren van algemene instructie, twee aan twee gescripte acties uitvoeren.

‘The Common People’ valt nog het best te omschrijven als een serie van blind dates. Na een voorbereiding in kleine groepen (onder andere via workshops in fysiek bewustzijn), ontmoeten de performers hun partner voor het eerst op het podium. De opdrachten die ze meekrijgen, bestaan uit eenvoudige bewegingen die je vrij makkelijk met elkaar kunt uitvoeren, maar die wel enig zelfvertrouwen vergen en ook een bepaalde intimiteit verlangen. De instructies variëren van ‘raak de ander op één punt en dan op een ander punt aan’ tot ‘ga voorzichtig bovenop iemand liggen’. De performers krijgen in het script daarom ook grenzen opgelegd. Bij de opdracht ‘trek je kleren uit’ staat opgemerkt dat schoenen en sokken op z’n minst uit moeten, maar dat onderbroeken moeten aanblijven.

Het gaat Martens niet om het creëren van een freakshow, waarbij mensen uit hun dak gaan en zichzelf en hun waardigheid verliezen. Hij wil juist dat mensen heel bewust en vanuit vertrouwen kijken hoever ze met de ander willen gaan. Martens lokt met de selectie van koppels de performers weliswaar uit hun tent door groot en klein, dik en dun, man en vrouw, hetero en homo te combineren, maar houdt ook uitdrukkelijk rekening met wat mensen aankunnen. Het publiek kijkt toe hoe anderen elkaar voor het eerst ontmoeten. Tussen ieder duet door wordt het gluren nog eens extra bevorderd, doordat toeschouwers

© Karlijn IJber

kunnen kiezen om via het podium naar een ruimte achteraan te gaan, waar ze de smartphones van de performers kunnen inkijken. Geïnspireerd door sociale media en digitale dating in het bijzonder, maken Martens en zijn coauteur, filmregisseur Lukas Dhont, een haast letterlijke vertaalslag van wat op fora als Facebook en Grindr gebeurt. Martens en Dhont zijn beiden overtuigde socialemediagebruikers, die met hun smartphones leven en werken en daarom digitale omgangsvormen hanteren. Toch maken zij zich ongerust over de consequenties die het 'schermen' met zich meebrengt en stellen ze daar de live ontmoeting tegenover, heel bewust binnen een theatercontext en niet bijvoorbeeld alleen als workshop. Iedereen weet dat telefoons en internetaccounts gehackt kunnen worden, maar veel mensen nemen toch het risico en zetten hun hele hebben en houden online. Als het daarentegen een eenvoudige ontmoeting betreft, wordt het delen van intieme zaken ineens een stuk ingewikkelder. Die ontmoeting dan ook nog eens voor het oog van de wereld uitvoeren, lijkt vragen om ongelukken. En toch: het ritueel van de representatie in theater blijft werken en de meeste performers proberen zo dicht mogelijk bij zichzelf te blijven – iets waar in de voorbereidende sessies uitdrukkelijk aan gewerkt wordt. Terwijl in 'Dog Days' de veeleisende

compositie en het eindeloze springen de performers beletten om te acteren, is het in 'The Common People' juist de vraag of de performers van het acteren af raken. Zijn zij in staat om slechts te doen wat nodig is, zonder lachen of andere ongein hun partner lang in de ogen te kijken, aan te raken of zelfs bovenop hem of haar te klimmen? Ook aan de toeschouwer vraagt dit project om een andere manier van kijken, en niet alleen door de duur (de duetten duren elk tussen de zes en tien minuten). Hoe beoordeel je als publiek deze 'samples van menselijke natuur', die oprecht worden uitgevoerd in een theatercontext, een setting die juist veronderstelt dat mensen weten wat ze doen, waar knowhow en virtuositeit de toon zetten? De digitale revolutie heeft onze narcistische behoeften een explosieve uitlaatklep gegeven, met sociale platforms waar we niet alleen ongebreidel onszelf kunnen zijn, maar waar ook een cultuur van geïsoleerde zelfpromotie is ontstaan. 'The Common People' richt zich daartegenover op het gegeven dat alle uitwisselingen consequenties hebben, en dat de blik van anderen wezenlijk is en ingrijpend kan zijn. Jan Martens laat zien dat het instrumentele van de omgang, zoals dat online vaak wordt gecelebreerd, beperkingen heeft. De voorstelling suggereert dat er vanuit een oprechte en open houding, binnen de condities of bemiddeling die iedere

omgang bepalen, wel degelijk intiem contact mogelijk is.

Risico's

Je zou Martens' signatuur postdisciplinair kunnen noemen. Hij werkt vanuit verschillende tradities: hij speelt met invloeden uit de populaire cultuur en de entertainment-waarde van korte nummers of duetten (niet alleen eigen aan variëteé en circus, maar ook aan tv- en internetformats), zet in op de in postmoderne dans zo hoog ingeschatte authenticiteit van het lichaam en een lichamelijke sensibiliteit die in professionele dans vaak ontbreekt of moeilijk te bewerkstelligen is.

Tegelijk is zijn gebruik van het theater heel traditioneel: een kwestie van inzoomen, spiegelen en het publiek morele dilemma's voorschotelen. In 'The Common People' gaat Martens daarin misschien wel het verst: zowel de keuzes van de spelers op het podium als die van de spelers in de zaal hebben een grote invloed op het verloop. De choreograaf neemt een groot risico door zoveel vrij te laten, zoveel verantwoordelijkheid uit handen te geven, maar tegelijkertijd is dat een bewust risico. Het is een poging om het handelen in het kijken te benadrukken. Of hoe in Martens' werk één adagium heerst: toeschouwen is nooit neutraal.

Fragmenten uit: **Etcetera 146**, september 2016

Jan Martens studeerde aan de Tilburgse Fontys Hogeschool om in 2006 zijn dansopleiding af te ronden aan het Koninklijk Conservatorium in Antwerpen. Sindsdien veroverde hij stormenderhand de internationale podia én de harten van het publiek. De schoonheid van de menselijke onvolmaaktheid krijgt een prominente rol in zijn werk.

© Katrijn Ilmer

Meeting Jan Martens

Omdat we de komende vijf jaar een intense samenwerking met Jan Martens aangaan als 'Creative Associate', doen we een 'rewind'. Op drie opeenvolgende avonden tonen we u hoe het allemaal begon, aan de hand van een greep uit zijn werk.

do 27 okt 2016 / **Sweat Baby Sweat** / Theaterstudio / 20 uur
vr 28 okt 2016 / **Ode to the attempt & BIS** / Theaterstudio / 20 uur
za 29 okt 2016 / **The Dog Days Are Over** / Rode zaal / 20 uur

deSingel is een kunstinstituut van de Vlaamse Overheid

mediasponsors

Grand café deSingel drankjes / hapjes / snacks uitgebreid tafelen
open alle dagen: 9-24 uur / informatie en reserveren: +32 (0)3 237 71 00 of www.grandcafedesingel.be

Reageer en win Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.